

vägar, härbärgen etc. och därigenom underlättat handeln mellan de olika landsdelarna. Inkas voro rika på guld och silver, och de skatter spanjorerna fingo vid erövringen voro mycket stora, dock vida mindre än dem de senare vunno genom gruvidrift.

Inkas hade, såvitt man vet, ingen skrift såsom mayas och azteker. Den s. k. knutskriften (*quipus*) kunde blott användas för att anteckna tal och brukades för statistik och räkenskaper. Inkas kände vägen och besmanet, men deras viktsystem är obekant. De uppförde stora byggnader av sten och även av soltorkat tegel (se *Amerikansk arkeologi*). Mycket skickliga voro de att väva och tillverka lerkärl.

I deras religion spelade, liksom hos andra indianer, den omgivande andevärlden mycket stor roll. Särskilt dyrkades solen el. rättare den ande el. gud, som man ansåg vistas i solen. I det berömda soltemplet i Cuzco fanns en bild i guld av solen. Invid soltemplen funnos ett slags nunnekloster, där soljungfrurna hade sin bostad. De rekryterades bland landets vackraste flickor och skulle tjäna solduden och även inkan. De sysselsatte sig med spinning, vävning o. dyl. Av de många andra gudarna var fruktbarehetsgudinnan Pachamama av stor betydelse; hon dyrkas ännu allmänt av quichuaindianerna. Till andar och gudar offerades koka, marsvin, lamadjur o. s. v. Människooffer lära ha varit sällsynta. Mummierna el. de torkade liken av de avlidna inkahärskarna voro föremål för gudomlig vördnad. Präster, trollkarlar, spåmän o. s. v. av olika rang funnos i mängd. Översteprästen synes ha stått inkahärskaren närmast i rang.

Litt.: Th. A. Joyce, »South american archaeology» (1912); G. Nordenskiöld, »Sydamerika. Kampen om guld och silver» (1919); W. Krickeberg (i »Buschans Völkerkunde», 2:a uppl. 1922); L. Baudin, »L'empire socialiste des inkas» (1928). E. N.-d.

Inkarnation (av lat. *in*, i, och *ca'ro*, gen. *ca'rnis*, kött), »köttblivande», ett av den latinska kristna teologien skapat uttryck för den först i Johannesevangeliet (1:14) uttalade läran, att Jesus är ett evigt, med Gud nära förbundet väsen, Guds ord (*lo'gos*), som blivit människa. I motsvarar här den grekiska teologiens »människoblivande». — I allmän religionshistoria betyder i. ett gudomligt väsens framträdande som människa eller djur under en hel existens till skillnad från gudomens inneboende i människan genom besatthet eller tillfälliga uppenbarelser i människo- eller djurgestalt. Inkarnationsföreställningar spela en särskilt framträdande roll i hinduismen. Till gagn för mänskligheten framträder guden Visnu i olika »nedstiganden» (*avatāra*); de viktigaste äro Rāma och Kriṣṇa. Även en berömd religiös lärare (*guru*) eller helig man kan stundom anses som avatāra av någon gud. Föreställningen om oavbrutet upprepade i. möter bl. a. i Egypten, där guden Ptah in-

karneras i Apistjuren, och i Tibet, där Dalai-lama och Tashi-lama gälla som i. av de buddistiska gudomligheterna Avalokiteshvara och Amithaba. Likaså betraktade burjäterna vid Bajkalsjön de ryska tsarerna som i. av gudinnan Tara. T. A.-æ.

Inkarnērad (se Inkarnation), förkroppsligad; inbiten.

Inkas, se Inka och Inkariket.

Inkassera, indriva el. mottaga betalning för utestående fordringar.

Inka'sso (se Inkassera), inkassering.

Inkerma'n, stad i ruiner på Krim i Sevastopols närhet, bekant genom slaget 5 nov. 1854, då engelsmän och fransmän tillbakaslog rysarnas anfäll mot belägringstrupperna.

Inkle'tt [även änkjät], orolig, otålig.

Inklarēring, de åtgärder av tullverket, som erfordras för expediering av från utlandet inkommande fartyg, luftfartyg eller annat transportmedel. I verkställes, sedan anmälan för ändamålet gjorts hos tullanstalt av befälhavaren eller förare på transportmedlet. För sådan anmälan anlitar fartygsbefälhavare vanl. särskilda ombud, ss. skeppsklarerare och fartygskommissionärer. Vid i. skola enl. tullstadgan oftast avlämnas skriftlig handling med närmare uppgifter rörande transportmedlet och vad däri föres ävensom nationalitets-, registrerings- och mätningshandlingar etc. I förrättas kostnadsfritt under tullanstaltens s. k. tullklareringstid (i regel minst 7 timmar varje söckendag) samt i vissa särskilda fall. För eljest ombesörjd i. utgår ersättning enl. tullverkets förrättningsstaxa 24 april 1928 med belopp, som i allm. varierar mellan 2 och 10 kr. per gång. T. J.-n.

Inklination, böjelse, förälskelse; föremål för böjelse. — 1. (*Astron.*) a) Ett av banelementen, som anger storleken av vinkeln mellan banplanet och ekliptikan (jordens banplan). — b) Mätt på en instrumentaxels lutning mot horisontalplanet. — 2. (*Fys.*) Se Jordmagnetism. K. Lmk.

Inklinēra, luta, ha böjelse för.

Inklusīve, *Inclusive*, förkortat *inkl.*, *incl.*, (däri) inbegripet.

Inkoativa, ett slags avledda verb, som utmärka, att en handling eller ett tillstånd inträder, t. ex. sv. *somna*, *mjukna*, *insjukna*. **Inko'gnito**, okänd, döljande sitt verkliga namn; som subst.: förhelligande av identitet.

Inkohere'ns, brist på sammanhang.

Inkommensurābla storheter, i matematiken sådana storheter, som icke kunna uttryckas i ett gemensamt mått.

Inkommodēra, besvära, göra omak.

Inkommunikābel, *jur.*, icke samfäll, enskild; jfr *Giftorätt*, sp. 657.

Inkomparābel, ojämförlig; som ej har komparation (se d. o.).

Inkompatibilitēt (lat. *incompatibilitas*, oförenlighet) betyder i kyrko- och statsrättsligt språkbruk omöjligheten för samma person att förena vissa offentliga ämbeten eller funktio-

ner (motsats: k o m p a t i b i l i t e t). Oförenliga äro t. ex. enl. svensk rätt ledamotskap i riksdagens båda kamrar och i regel ämbetsmäns innehavande av två eller flera avlönade ämbeten. I U. S. A. kan t. ex. ämbetsman icke tillika vara led. av representationen. (H. T. n.)

Inkompetens, oduglighet; saknad av nödiga förutsättningar. — *Adj.*: Inkompetent.

Inkomst- och förmögenhetsskatt, se Inkomstskatt.

Inkomstskatt, (direkt) skatt på (en persons) inkomst under viss inkomstperiod (kalendar- eller räkenskapsår), varvid åtnjuten inkomst utgör grund för skattskyldigheten samt inkomstens storlek, ev. även i viss mån dess art, är avgörande för skattebeloppet. Svårigheten att definiera inkomst, bl. a. till skillnad från förmögenhetsförvärv (t. ex. spekulativsvinst), har gjort det brukligt att i skattelagarna uppräknade vad som skall hänföras till beskattningsbar inkomst. Sålunda hänvisar 1928 års förordn. om inkomst- och förmögenhetsskatt i Sverige till 1928 års kommunalskattelag §§ 17—44 »om vad som är att hänföra till skattepliktig inkomst, så ock om beräkning av inkomst från olika förvärvskällor», och kommunalskattelagen uppräknar (§ 17) a) inkomst av jordbruksfastighet, b) inkomst av annan fastighet, c) inkomst av rörelse, d) inkomst av tjänst, e) inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet, f) inkomst av kapital. För vart och ett av nämnda slag av inkomst ges där detaljerade föreskrifter om vad till inkomst av vardera slaget skall hänföras, ev. icke hänföras, t. ex. till inkomst av jordbruksfastighet »årliga värdet av bostad, som skattskyldig därå åtnjutit för sin, sin familjs och sina personliga tjänarens räkning» men till inkomst av tjänst »icke vad som av staten anvisats till bestridande av särskilda, med vissa tjänster el. uppdrag förenade kostnader».

Principiellt erbjuder inkomsten, om den samvetsgrant uppgives el. eljest kan noggrant fastställas och kontrolleras, bästa grunden för allmän och jämlik beskattning av de skattskyldiga med anlitande av enda varaktiga skattekällan, nationens inkomst. Denna framträder näml. i alla de skattskyldigas totala nettoinkomster, vilka erhållas, när vid deklaration och taxering från varje fullständigt upptagen bruttoinkomst avdrag sker för alla utgifter till inkomstens förvärvande och bibehållande. Dessa naturliga och (för varje inkomstslag) speciella avdrag kunna suppleras med allmänna avdrag för varje skattskyldigs samfälliga inkomster, bl. a. för att bereda de skattskyldiga tillfälle att avräkna underskott i en inkomstkälla från överskott i en annan. Tillika medger inkomstbeskattningen möjlighet att lämna existensminimum (se d. o.) skattefritt och tillämpa skattelättnader, där inkomsten äger lägre köpkraft (dyrortsavdrag) eller där den bestrider icke blott en utan två el. flera personers underhåll (familje-

avdrag) eller lidit intrång, som ev. bör beaktas (avdrag för ömmande omständigheter). Samtliga sistnämnda tre slags s. k. obligatoriska avdrag ske vid taxeringen i Sverige (se vidare Bevillning). Är skattefoten ej proportionell (mot inkomsten, så att samma skatteprocent uttages för alla beskattningsbara belopp, både lägre och högre) utan progressiv (med stigande procenttal, allteftersom det beskattningsbara beloppet stiger) el. regressiv (med jämförelsevis högt procenttal för alla beskattningsbara belopp utöver en viss gräns), bli skattebeloppen jämförelsevis lägre för mindre inkomster, på vilka varje i skatt erlagd krona väger relativt tyngre, och jämförelsevis högre för större inkomster. Om och till den del inkomsten härflyter ur förmögenhet, s. k. fonderad inkomst, kan inkomsten (t. ex. räntor) påräknas oberoende av inkomsttagarens sjukdom o. dyl. Den, som för sin inkomst är helt beroende av sitt arbete, förlorar däremot helt el. delvis inkomsten vid sjukdom, arbetslöshet o. dyl., vilket tvingar honom att avsätta en del av inkomsten för oförutsedda fall (på förhand el., om det icke sker, i efterhand genom avbetalning av skuld). Med beaktande av denna skillnad taxeras fonderad inkomst merendels något högre än arbetsinkomst (enl. svensk lag $\frac{1}{3}$ högre medelst tillägg till inkomsten av $\frac{1}{60}$ av förmögenheten, vars avkastning normalt beräknas till 5 %, alltså av 60,000 kronors förmögenhet 3,000 kr. fonderad inkomst, förhöjd genom förmögenhetstillägget till 4,000 kr. vid taxeringen). Detta förmögenhetstillägg är anledningen till att inkomstskatten till staten i Sverige kallas i n k o m s t o c h f ö r m ö g e n h e t s s k a t t, ehuru den icke är en förmögenhetsskatt (se d. o.) i egentlig mening utan en ren i., vid vilken inkomster ur förmögenhet dock taxeras högre. Jämlikheten inför i. försvåras genom inkomstarternas och företagsformernas skiljaktigheter. Sålunda kunna t. ex. löntagares inkomster lätteligen preciseras och kontrolleras, medan däremot näringsidkarnas avskrivningar på lager, maskiner m. m. alltid måste bli diskutabla. Svår att kontrollera är värderingen av ev. ur det egna företaget tillgodogjorda produkter och tjänster el. andra förmåner, vilkas värden kunna vara jämförelsevis betydande i förhållande till inkomsten i dess helhet, t. ex. inom (smärre) jordbruk. Vid självdeklarationerna, vilka en allmän i. i modern mening nödvändiggör, röja de skattskyldiga benägenhet att uppfatta det egna intresset såsom motsatt det allmänna och att i denna motsättning se anledning, om icke till skatteunderslev, ätm. till underlåtenhet att uppe inkomst del el. inkomst (el. förmögenhet), vars medräknande möjl. kan ifrågasättas. De söka sålunda tillgodogöra sig förmånen av att efter bästa förstånd och samvete kunna fullgöra sin samhällsplikt endast så långt dennas räckvidd är fullt klar (*the benefit of the doubt*).